

Vrietorn

Vrietorn (*Rhamnus cathartica*)

Højde	Op til 8 meter
Form	Busk eller lille træ
Blomstringstid	Juni
Frugttype	Stenfrugt
Modningstid	September til oktober
Lys	Lyskrævende
Jord	Kalkrig lerjord
Fugt	Fugtig
Vind	Tålsom
Vårfrost	Tålsom
Saltsprøjt	Hårdfør

Udbredelse

Vrietorn (eller korsved) er udbredt i det tempererede Europa og Vestasien mod nord til det sydlige Skandinavien. I Danmark findes arten hovedsagelig i Østjylland og på Øerne, stort set kun øst for israndslinien.

Beskrivelse

Vrietorn er en stor løvfældende busk eller et lille træ med opret, senere overhængende vækstform. For enden af skuddene sidder kraftige grentorne. Bladene er ovale med fint savtakket rand og karakteristiske bueformede nerver. Blomsterne er enkønnede og træet er tvebo, dvs. han- og hunblomster sidder på forskellige individer. Blomsterne er uanselige små og grønne. Frugterne er sorte kuglerunde stenfrugter, ca. 1 cm i diameter og indeholder 4 sten. Frugterne modnes i oktober.

Voksested

Vrietorn er knyttet til kalkrig jordbund, f.eks. moræneler og kridt. Arten er lyskrævende og gror sjældent som underskov. Den er almindeligt i skovbryn, hegnet, krat og på overdrev. Vrietorn ses typisk hist og her i landskabet. Kun enkelte steder ses den i store forekomster.

Anvendelse i landskabsplantninger

Hårdfør mod salt og vind kombineret med krav til kalkholdig jordbund gør arten speciel

velegnet til kystnære områder i Østdanmark, f.eks. indplantet i skovbryn.

Planten er meget giftig og kreaturer undgår den. Den kan derfor overleve på overdrev, hvor der er kreaturgræsning.

Blomster bestøves af bier og sommerfugle, mens bærrene ædes af forskellige fugle. Frugterne bør ikke spises af mennesker, da især de umodne frugter er giftige. Som modne er frugterne mindre giftige, omend stadig ikke spise-egnede for mennesker.

Vrietorn danner rodskud og kan formeres ved aflæggere.

Planten er mellemvært for kronrust, og den bør således ikke plantes i nærheden af arealer med græs- og havrefrafgrøder.

Valg af plantemateriale

Skov- og Naturstyrelsen anbefaler, at der til landskabsplantninger bruges planter af en afstamning, der sikrer, at de er robuste og på lang sigt kan tilpasse sig eventuelle klimaændringer. Derfor foretrækkes genetisk brede danske frøkilder.

På hjemmesiden www.plantevalg.dk kan der hentes oplysninger om valg af frøkilde.

Anden anvendelse

Bær og bark af vrietorn har traditionelt været anvendt hyppigt i folkemedicin. Medicinen, som skulle anvendes i meget små mængder, »skulle rense og bane vejen for et nyt og bedre liv«. Hermed menes, at medicinen kunne rense de indre organer for mange fremmedstoffer. Vrietorn har dog især været brugt som afføringsmiddel. Vrietorn har desuden været anvendt til at udvinde farvestof af.

Kilder

Anonym (1994). Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger. Skov-info nr. 13. Tekst og redaktion: Skov- og Naturstyrelsen, Fællesudvalget for læplantning og Frøkildeudvalget.

Møller, P. F. og H. Staun (2001). Danmarks træer og buske. Politikens forlag.

Ødum, S. (1969). De vildtvoksende træer og buske. Danmarks Natur bind 6: Skoven, side 143-199.

Fortegnelse over frøkilder, se www.frøkilder.dk

Tekst og redigering: Lars Schmidt, Jan S. Jensen, Ditte C. Olrik

Layout: Jette A. Larsen

Foto: Biopix.dk, Jan S. Jensen

Udgivet: November 2007

Opdateret: Januar 2009

Skov- og Naturstyrelsen

SKOV & LANDSKAB